იმერეთი

ყოველდღიური გაზეთი

ფასი:

წლიურათ . . . . 7 მანეთი
ნახევარი წლით . . . . . . 4 მანეთი
თვიურათ . . . . 3 აბაზი

ცალკე ნუმრის ერთი შაური.

წლიური ხელის მომწერლებს გაზეთის ფასი შეუძლიათ ნაწილნაწილათ გადაიხადონ. ხელის მოწერის დროს 3 მანეთი დანარჩენი კიდევ ნაწილნაწილათ. საზღვარგარეთ წლიურათ 14 მან., ნახევარი წლით 8 მან., თვიურათ 6 აბაზი.

№ 166
წელიწადი მეორე
1913
სამშაბათი, 15 ოკტომბ.

მისამართი: Кутаисъ, редакція газ. „ИМЕРЕТИ“ Ивановская, д. Чиладзе.

ტელეფონი № 149.

ქალაქის თეატრი

კვირას, 20 ოკტომბერს გაიმართება პირველი ქართული სიმფონიური

კონცერტი

კ. ფოცხვერაშვილისა.

პ რ ო გ რ ა მ ა:

I.

ქართული მუსიკა და მისი ჰარმონია კონტრაპუნქტი, წაიკითხავს კ. ფოცხვერაშვილი.

II.

1) პირველი რაპსოდია კ. ფოცხვერაშვილისა. 2) ნუმრები მ. ბალანჩივაძის ოპერიდან: —„თამარ ცბიერი“. 3) „თქმულება ამირანზე“ (ბრძოლა ამირანისა ბაყბაყ დევთან) სიმფონიური ესკიზი (სიუიტა) კ. ფოცხვერაშვილისა. 4) ქართული ეროვნული სიმღერები შემუშავებული ხოროსა და ორკესტრისათვის კ. ფოცხვერაშვილის-მიერ. 5) ქართული მარში და სიმფონიური ნუმრები მ. იპოლიტოვი-ივანოვის ოპერიდან: „ღალატი“.

III.

სხვადასხვა ნუმრები კ. ფოცხვერაშვილის ოპერიდან: —„კერპთა დამხობა.“ 1) ქურუმთა და ქურუმ ქალთა სალოცროკვა. 2) ფინალი (ქექა-ქუხილის სცენა). 3) არია (ლოცვა) ქურუმ ქალისა. 4) „დიდება არმაზსა“ (ჰიმნი). 5) ქართული ეროვნული სიმღერები კ. ფოცხვერაშვილისა. მონაწილეობას იღებენ: ქ-ნი ნ. ა. ვესელოვზოროვისა (სოპრანო) (შეასრულებს ხოროსთან ერთად ქურუმ-ქალის არიას), თფილისის ახალი კლუბის სიმებიანი ორკესტრი, ქუთაისის ქართველ მომღერალთა საზოგადოების ქალვაჟთა გუნდი და სხვანი. დასაწყისი საღამოს 8 საათზე ბილეთები იყიდება ბ-ნი თ. მთავრიშვილის წიგნის მაღაზიაში.

დირიჟორი კ. ფოცხვერაშვილი.

მიიღება ხელის მოწერა 1913 წლისთვის ყოველდღიურ გაზეთზე

წელიწადი მეორე

1913

იმერეთი

გაზეთის ფასი:

ერთი წლით	. . .	7 მანეთი,
ნახევარი წლით	. . .	4 მანეთი.
ერთი თვით.	. . .	4 აბაზი.
და ცალკე ნუმრის	. .	1 შაური,

სამგლოვიარო განცხადების თითო დაბეჭდვა—სამი მანეთი.

განცხადების ფასი: პირველ გვერდზე პეტიტის ანგარიშით პწკარი ღირს 3 შაურათ მეოთხეზე—ორ შაურათ, შიგნით გვერდზე მორიგებით. შრომის მაძიებართა განცხადება—ნახევარ ფასათ.

გაზეთის დასაკვეთი ფასი და აგრეთვე სხვა ანგარიშებიც უსათუოთ ამ მისამართით უნდა გამოიგზავნოს: Кутаисъ редакція газеты „ИМЕРЕТИ“

სხვანაირათ გამოგზავნილ ფულს რედაქცია ვერ მიიღებს.

ქუთაისი

პირველი კერძო სამკურნალო სპეციალისტი აქიმებით.

მუდმივი საწოლებით

თ. ა. რელიგიონის სახლი თეთრ ხიდთან.

ავათმყოფებს მიიღებენ ყოველდღე:

დ ი ლ ი თ.

... ი. ჯაფარიძე—ყელის, ცხვირის, ყურისა და შინაგ.	8—10
... ს. ნადირაძე—შინაგანი და ბავშის	10—12
... ა. რელიგიონი—დოსტაქარი, ქალთა, საბებიო	11—12
... დ. ბეთანოვი—კანის, ათაშანგი, ვენერ.	12—2
... ა. ჭოლოშვილი—საბებ., ქალთა და შინაგ.	$12^1/_2$ 2

ს ა ღ ა მ ო თ.

... დ. ქორქაშვილი—თვალის	$4^1/_2$—$5^1/_2$
... ა. ჭოლოშვილი—საბებიო, ქალთა და შინაგ.	$5^1/_2$—$6^1/_2$

...მკურნალოსთან მოწყობილია საქ.—საანალიზო კაბინეტი: სისხლის, შარ..., ნახველისა და სხვ. შესამოწმებლათ. ძიძის შემოწმება, ყვავილის აცრა, ...06—914 შესხმა კონსულტატიურათ. არის ცალკე ოთახები მძიმე ავათმყოფე...სა და მშობიარეთათვის. რჩევა 10 შაური, აპერაცია და კონსულტაცია მორი...ებით 3 მანეთიდან და ამაზე მეტათ. აქიმთა მუდმივი მორიგობა. ტელეფონი 140 №

სამკურნალოს დირექტორი—ვ. ა. ჭოლოშვილი. წ.

...საყით სამკურნალო კაბინეტი.

მ. გალანჩივაძისამ

...ოვ განაახლა ავათმყოფების მიღება ...ენავ მასაჟით, საქიმო ვარჯიშობით. ...ვ სახეზე: მუწუკებს, ნაოჭებს, ...ფლს, მეტ საწითლეს, ნაყვავი...ებსა და ყოველკვარ სახის ავათმყო...ობას, აგრეთვე ვუცრი ყვავილსაც. ...ერლის ქუჩა, აქიმის ს. ლორთქიფა...ის სახლი. თ.

აქიმი ვ. ა. ნემსაძე ღებულობს შინაგან სნეულებიან ავათმყოფებს ნაშვადღევის 3—6 საათ. თფილისის ქუჩა, ჯორჯიკიას სახლი. თ.

აქიმი ი. ჩარექოვი იღებს კანისა და ვენერიულ ავათმყოფებს ახალ ბინაზე. მხოლოდ დილით 12—2 ს., საღ. 6—8 ს. სხვა დროს აქიმი საავათმყოფოშია.

მისამართი: გაგარინის ქუჩა, პოლიციის გვერდით, ფირალოვის სახლში. თ.

...ქიმი გ. ა. მეიფარიანი. ღებულობს შინაგანი, ...მებისა და ვენერიულ ავათმყოფებს. ...ლის 9—12 საათ. და საღამოს 5—7 ..., თფილისის ქუჩა, საკუთარი სახლი № 30. თ.

აქიმი ქ. თ. ტყეშელაშვილი. ღებულობს ავათმყოფებს (შინაგანი, ვენერიული, კანის) ვიტუშინსკის სახლი, აფთიაქის უკან, პუშკინის ქუჩიდან ტელეგრაფის შესახვევში. თ.

...ებაჲ ზესკფონი

აქიმი ლ. დ. ნაზაროვი

...ებს ავათმყოფებს: შინაგანის და ბავშ... პარასკევსა და კვირას დილის 9—1 ...ამდი. თედორე არდიშვილის სახლი, რკ.-გზ. სადგურის პირდაპირ.

იყიდება

ოზურგეთის მაზრაში რკინისგზის სადგურიდან ათი ვერსის მანძილზე აკაციის ხეები 500 ძირი და მეტიც, ხუთიდან რვა ვერშოკიანი. იკითხეთ ილია ჭითანავა, კაზაკოვის ქუჩა, ერისთავის ბინა, ნიჟარაძის სახლი.

პირდაპირ ნახევარ ფასათ იყიდება!

ახლ... მიღებული საქონლები პირველი ღირსებ..., რუსეთის და საზღვარგარეთის საუკეთ...სო ქარხნები... და უკან სკნე... მოდის. გაყიდვა დაიწყება დღეიდან მოკლე ვადით ქ. ქუთ...ისში ბულვარის პირდა...ირ, ძმ. ოცხელების შენობაში, ახვლედიანის მაღაზ...ის უკანა განყოფილებაში, სადაც იყიდება შემდეგი ახლათ მიღებული საქონლები: კაცის ყოველნაირი მშვენიერი კასტიუმი, 5 მან. დაიწყება ფასი და ამას ზევით, რა ფასიანიც ესურვებათ; კაცის, ქალისა და ბავშების ყოველნაირი პალტოები ზამთრისათვის, საშემოდგომო და საზაფხულო, კაცის შარვლები და პიჯაკ...ბი, ფეხსაცმელები ქალის, კაცისა და ბავშ...ის საუკეთესო ფირმების მრავალგვარი, ...ეწვის მუფთები ქუდები და შალები ლაზლის მრავალგვარი, აბრეშუმის იუბკები დიდი ასარჩე...ი, შალის კაბის ქვედა წელები, ზედაწელები და ზედაწელის მატერიები ნაქრობით: კალოშები, კაცის ქალის და ბავშების, რედიკულები, ალბომები, სარკეები და ქალის და კ...კის, ქამრები და საქამრე რეზინები, ყოველნაირი რეზინა შემოსაჭერისათვის და აგრეთვე მზა შემოსაჭერი ქალთა და ბავშთათვის. კორსეტები და სხვა. ამასთანავე მოვახსენებ პატივცემულ საზოგადოებას, რომ

ახვლედიანის მაღაზიაში არის მიღებული დიდძალი ყოველნაირი ახალმოდის საქონელი და მზა ტანისამოსი, ფეხსაცმელი კაცის, ქალის და ყმაწვილების და ასეთე...ს ვღებულობთ ყოველდღე. ფასები ხელმისაწდომია და უვაჭროთ.

პ...ტივისცემით ა. ახვლედიანი. № 3.

ვინც თუთუნს ეწევა, ვსთხოვთ, მიაქციოს ყურადღება ახლათ გამოსულ პაპიროზებს

პაროსი

25 ცალი 3 შ. / 10 — 6 კ. იყიდება როგორც სხვა ქალაქებში ისე ქუთაისშიც.

პაპიროსები საუკეთესო ხარისხის თათრული თუთუნისაა, სასიამო სუნითა და საუცხოო გემოვნებით.

თუთუნის ქარხანა ძმათა სეილანოვებისა. თფილისში.

მევენახეთა საყურადღებოთ!

1913 წლის ღვინის მოსავლს თითქმის ნახევარზე მეტი დააკლდა გოლვების, ცუდი ადაპტაციისა და რუპესტრის დიუ ლო-ს ხმარების გამო.

ამერიკული ვაზის სანერგე „კლდე ყვრული“ ქუთაისში ერთადერთი სანერგე, რომელიც ამყნობს სხვადასხვა ვაზზე ყველა ნაირი ნიადაგის მიხედვით შესაფერი ჯიშის ვაზებს. დამზადებული აქვს გასასყიდათ 1913—14 წლ. 35,000 ცოლიკოური, 40,000 კრახუნა, 28,000 ციცკა, 12,000 ანდასაული. 10,000 მწვანე, 32,000 რქაწითელი, 12,000 მგალობლიშვილის, 8000 ოცხანური, 35,000 საფერავი, 25,000 ალიგოტე, 8000 რისლინგი, 10,000 პინო, 25,000 სემილიონი 42,000 კაბერნე, 20,000 ფოს—ბლანში, 28,000 გამე თეთრი და შავი და 80,0000-ზე მეტი სხვადასხვა საუკეთესო საჭმელი ჯიშის ვაზი „ლო“-ზე დამყნილი, 3309 101—14, 1202 420 A. ფასი საღვინე ვაზ...ბისა 65 მან. 1000 და საჭმელისა—80 მან. კანტორა იმყოფება მიხეილის ქუჩაზე მმ. კიეგოლის სახლში ვ. ტიეგო.

თფილისის საპოლიტეხნიკო კურსები, ინჟენერ მ. ნ. ვინოგრადოვისა.

განყოფილებანი: სამიწის-მზომელო, საამშენებლო, სასოფლო-სამეურნეო და კომერციული. სამიწის-მზომელო და საამშენებლო განყოფილებებზე მსურველთ იღებენ. მეცადინობა 1 ოკტომბერს დაიწყება. პროგრამისა და პირობებისათვის საჭიროა 4 შვიდკაპიკიანი მარკა. პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება საღამ. 4 8 ს., თხოვნების მიღება გძელდება დუშეთის ქ. № 4, ბინა მე-2.

ქუთაისი, 15 ოკტომბერი.

დღეს თუთხმეტ ოკტომბერს გაიხსნება თავრიდის სასახლის კარები. საზაფხულო დასვენების შემდეგ პირველად შეიკრიბებიან დეპუტატები. თუ რა გავლენა იქონია მათზე ხალხის ამოძრავებამ, რა შთაბეჭდილება მოახდინა საზოგადოებრივმა გამოფხიზლებამ, ამას ახლო მომავალი დაგვანახებს. რუსეთის სხვადასხვა კლასისა და ჯგუფის მარცხნით გადმოხრა დღეს ყველასგან აღიარებული ფაქტია. იმ პოლიტიკურ ინდიფერენტიზმს, რომელიც ცხრაას ხუთ წელს შემდეგ გამეფდა, განსაკუთრებით საზოგადოების ზომიერ კლასებში, ნიადაგი გამოეცალა. დღეს თითქმის ყველა აღიარებს, რომ ასეთს პოლიტიკურ პირობებში ცხოვრება შეუძლებელია, რომ რუსეთის მოქალაქის ცხოვრება 17 ოკტომბერს მონარქის ტახტიდან აღთქმული თავისუფლების თანახმათ უნდა მოეწყოს, საზოგადოებრივი მოძრაობა ისე ძლიერია, რომ ოკტომბრისტების მესვეურებს იგი რევოლიუციის წითელ აჩრდილათ მოჩვენებიათ. ეს უცნაური „კონსტიტუციონალისტები“ მოუწოდებენ გონიერ მცხოვრებთ გაამაგრონ „მესაფლავეთა პარტია“ და მით არ მისცენ ნება „რევოლიუციონერთა მცირედ ჯგუფს“ რუსეთის პოლიტიკური და სოციალური ორგანიზმი დაამხონ—ასე ქადაგობს სახელმწიფო სათათბიროს წევრობაზე მუდმივი კანდიდატი, ყველა არჩევანზე დამარცხებული ზოოლოგიის პროფესორი ლინდემანი. მუშათა გაფიცვებს, ვაჭარმრეწველთა, ქალაქისა და სოფლის წარმომადგენელთა ალაპარაკებას ძილი დაუფრთხია იმ პოლიტიკური იმპოტენტებისთვის, რომელნიც სიტყვით 17 ოკტომბრის დროშას აფრიალებენ, საქმით კი რეაქციას ზურგს უმაგრებენ. ამ პირობებში იწყებს მუშაობას მეოთხე სათათბიროს მეორე სესია. დეპუტატთა პოლიტიკური სულისკვეთება პრეზიდიუმის არჩევაშიც რამდენათმე გამოისახება, და, როცა სიხელმწიფო მანქანა ჩვეულებრივ მუშაობას შეუდგება მაშინ აშკარათ გამოჩნდება, თუ როგორ, უწევენ ანგარიშს ხალხის წარმომადგენლები ხალხის სურვილსა და მისწრაფებას.

სწორეთ შარშან ამ დროს საარჩევნო ბრძოლა იყო გაჩაღებული. მართველობის წრეები არაფერს ზოგავდენ, არავითარ საშვალებას არ ერიდებოდენ, რომ მომავალ სათათბიროში თავისი მორჩილი უმრავლესობა შეექმნათ; ამ მიზნით დარაზმა სასულიერო უწყების ბელადმა სამღვდელოება და გაგზავნა საბრძოლათ. საბლერის რაზმს დიდი ღვაწლი მიუძღვის მემარჯვენე დეპუტატების არჩევაში. ხოლო თუ მთავრობამ სასურველი უმრავლესობა ვერ შექმნა, ეს ხალხის პოლიტიკური განწყობილების ბრალია, რომელმაც მთავრობის განზრახვა ერთიანათ ჩაშალა, ოპოზიციამ შარშანდელ არჩევნებზე ვერ გაიმარჯვა, მაგრამ არც მთავრობას არგუნა გამარჯვება. ამის შედეგია, რომ სათათბიროში პასუხის მგებელი უმრავლესობა ვერ შესდგა, მას ცენტრი არ ყავს

ამ შემთხვევაში ყოველი კანონპროექტის ბედი ძალთა შემთხვევით განწყობილებაზეა დამოკიდებული. როგორც შარშან, ისე წელს პრემიერ მინისტრი ბევრ რასმე დაპირდება სათათბიროს. თუ დღევანდელ მდგომარეობას მივიღებთ მხედველობაში, მოსალოდნელია, რომ კოკოვცოვის დეკლარაცია უფრო რადიკალური იქნება შარშანდელზე. მაგრამ არა გვგონია ასეთის რადიკალიზმით ვინმე დაკმაყოფილდეს, თუ „სიტყვის დეკლარაციას მოქმედების დეკლარაციაც თან არ მოყვა“; ასეთი მოქმედების დეკლარაცია მით უფრო აუცილებელია, რომ ოკტომბრისტების ცირკულიარის სიტყვით რუსეთს თავს დასტრიალებს „რევოლიუციის წითელი აჩრდილი და შორს აღარ არის ის დრო, როცა ცხრაას ხუთი წელი განმეორდება“.

ახალი ამბავი.

✦ გასულ შაბათსა და კვირას სომხის ერმა დიდის ამბით იდღესასწაულა სომხის ანბანის 1500 წლისა და ბეჭდვის 400 წლის არსებობა. ამ ეროვნულმა დღესასწაულმა დიდი ელფერი მიიღო ეჩმიაძინს და დიდძალი დეპეში და მილოცვის წერილები მიდის ეჩმიაძინში სრულიად სომეხთა კათალიკოსის გეორგ მე-V სახელზე.

სხვათა შორის, თფილისის თ.-აზნაურთა გუბერნიის წინამძღოლს თ-დ აფხაზს შემდეგი შინაარსის დეპეში გაუგზავნია: „ამ დიდებული კულტურული დღესასწაულის დღეს, როდესაც 1500 წელი სრულდება სომხური ანბანისა და 400 წელი ბეჭდვის მოგონებას შემდეგ, ნება მიბოძეთ თქვენს უწმინდესობას და მთელ სომეხთა ერს მოუძღვნა გრძნობა ღრმა პატივისცემისა ჩვენი ათასი წლის მეზობელთა და ძმათა დიდებული წარსულისადმი მიმართული. სომეხთა ეკლესიის განმანათლებელ კათალიკოსთა განათლებულ ხელმძღვანელობას ქვეშ, დე თქვენი სამწყსოს მომავალი, ღირსი შეიქნეს დიდებული წარსულის კულტურული მსვლელობისა“.

✦ სახელმწიფო სათათბიროს დეპუტატს, ვ. გელოვანს, რამდენიმე მასწავლებლის მინდობილებით წარუდგა ერთი მათგანი თხოვნით, რათა დეპუტატმა აღძრას საკითხი, ვის წინაშეც ჯერ არს შესახებ იმისა, რომ ის მასწავლებლები, რომელთაც აქვთ შეძენილი სპეციალური გამოცდით შინა მასწავლებლის წოდება (званіе домашняго учителя) ამა თუ იმ საგანში, განთავისუფლებული იქნენ ამ საგანში ეგზამენიდან, თუ კი მოისურვებენ სამასწავლებლო ინსტიტუტში გათავებული ეგზამენის დაჭერას. დეპუტატმა აღუთქვა თხოვნის დაკმაყოფილება და განაცხადა სურვილი, რათა, მისთვის წერილობით განემარტათ ეს საკითხი. ეს განმარტება წარუდგინეს დეპუტატს.

ბაღდადის მასწავლებლებს დაუსწრიათ ინსპექტორი გროზდოვის განკარგულებისთვის: გოგებაშვილის „Руское слово“ II ნაწ. შარშან წინ გაუძევებიათ შკოლიდან და მის ნაცვლათ შემოუღიათ „Руская рѣчь“—ვოლპერისა.

✦ ღვდელს სერგეი მაჭარაშვილს გადაუცია ქუთ. ეთნოგრაფიული საზოგადოების გამგეობისთვის სამი ძველი ვერცხლის ფული მიწაში ამოღებული (ორი სოფელ კორბოულში და ერთი სოფ. ქალუანში), სამივე წარწერითაც და მხატვრობითაც საყურადღებოა.

✦ თ. მთავრიშვილის და ამხ. წიგნის მაღაზია ამზადებს გამოსაცემათ ნ. ნიკოლაძის თხზულებას მამულის სიყვარულ და სამსახური.“ წიგნს გამომცემელთაი წინასიტყვაობა ექნება დართული.

✦ გაბრიელ ეპისკოპოზის ქადაგებების ახალი გამოცემა ორ ტომათ დასრულდა, და ამ მოკლე ხანში სურათიც დამზადდება, რომელიც დაერთვის ორივე ტომს.

✦ გელათის ტაძრის გუმბათს იმ კვირაში მეხი დასცემია და კედლის ჩუქუროთები ჩამოუნგრევია.

✦ რედაქციამ მიიღო საყმაწვილო ჟურნალი „ჯეჯილის“ მორიგი სექტემბრის ნუმრი.

✦ კავკასიის სამთო საქმეთა სამართველომ ა. მ. სამყურაშვილს სოფელ სარკელეტუბანში თავის მამულში მადნის დამუშავების ნება მისცა.

✦ სოხუმის ოლქში სახალხო შკოლების ინსპექტორათ დიმიტრი სტეფანეს ძე ტკაჩევი დანიშნეს.

✦ ქიათურის შავიქვის მრეწველთა საბჭო შუამდგომლობს, რომ 20 ნოემბერს მოწვეული იქნას შავიქვის მრეწველთა მორიგი მე-16-ე კრება.

✦ ქუთაისის გუბერნატორმა ქალაქის მოურავს გამოუგზავნა ქალაქის საქმეთა საკრებულოს გადაწყვეტილება ქალაქის საბჭოს ორი გადაწყვეტილების შესახებ, ერთი შეეხებოდა არ. ჯორჯაძის ძეგლის სასარგებლოთ 100 მანეთის გადიდებას და მეორეც რომანოვების გვარეულობის 300 წლის იუბილეს დროს სადილის გამართვაზე დახარჯულ ხარჯის დამტკიცებას. ქალაქის საქმეთა საკრებულოს ქალაქის არც ერთი ეს გადაწყვეტილება არ დაუმტკიცებია.

შინაური მტრები.

38.

ავიატორი „კებუროვი“.

რომელიმე გამოგონება და ან გამოგონებულის რიგიანათ მოწყობა და ცხოვრებისათვის გამარტივება, თუ კი ეს გამოგონება კაცობრიობისათვის სასარგებლოა,—რომელი ერის მეოხებითაც უნდა მოხთეს ეს საქმე, რასაკვირველია, ყველასთვის სასიამოვნო უნდა იყოს; მაგრამ, სანამ ცალკე ერები თავისი ენითა და კულტურული სხვადასხვაობით ქვეყანაზე არსებობენ, თითოეული ერის გული განსაკუთრებულ სიამოვნებას იგრძნობს, როცა რომელიმე შესანიშნავი გამოგონება მისი შვილის მეოხებით შეიქმნა კაცობრიობას, და არა სხვა ერის შვილისა, როცა რომელიმე სახელოვანი პიროვნება მისი შვილია, და არა სხვა ერისა.

ასეთია სულიერი განწყობილება თითოეული ეროვნებისა, ასეთია საზოგადოთ ეროვნული თავმოყვარეობის ვითარება.

და განა ამისთანა გრძნობაში ცუდი რამე იმალება? განა ამგვარი ეროვნული თავმოყვარეობის სტიმული საქვეყნო საქმისათვის მავნებელია?!

მავნებელი და საძულველი მხოლოდ სისხლის ღვრასა და შოვინისტურ მოქმედებაში, საზოგადოთ ძალმომრეობაში ურთიერთ შორის გაჯიბრებაა; ხოლო კულტურული მოღვაწეობის სფეროში კერძო ადამიანთა გინა საზოგადოთ ეროვნებათა გაჯიბრება, პირიქით, საქვეყნო საქმეს აწინაურებს, ხალხებს მძიმე ტვირთს უმსუბუქებს, ეკონომიურათ ამდიდრებს მათ, გონებრივათა და ზნეობრივათ ამაღლებს.

ამიტომაც ყოველს შეგნებულ ქართველს განსაკუთრებული სიხარულით უნდა უტოკავდეს გული, როცა მისი ერის შვილს საქვეყნო კულტურის სალაროში თავისა წვლილი შეაქვს და მით განათლებულ ერთა ყურადღებას იმსახურებს.

ქართველ ერს წარსულში განსაკუთრებით პოეზიაში გამოუჩენია თვალსაჩინო ნიჭიერება, მაგრამ რამდენათმე სხვა დარგებშიც აღუბეჭდია თვისი კვალი. ცნობილია ის ფაკტი, რომ რკინისა და რვალის ხელობა უძველეს დროს ქართველ ერში დაბადებულა და განვითარებულა; მეცნიერის კონდაკოვის აზრით ქართული გრაგნილი, ქართველთა ციხე-ტაძარ-მონასტერთა ორნამენტები მთელი ქვეყნის ორნამენტებს აღემატება თვისი ორიგინალურობითა და სიმშვენიერით...

და თუ დროთა განმავლობაში ქართველი ერი მეცნიერებაში ჩამორჩენილა, ამას თვისი საპატიო მიზეზებიც ქონია: მეცნიერება მოსვენებულს, კაბინეტურ ცხოვრებას თხოულობს, და ქართველ ერს კი, განუწყვეტელ ომებში გასისხლიანებულს, მოსვენება არ ღირსებია... ხოლო იმ დარგში, სადაც კაბინეტები და ლაბორატორიები საჭირო არ [illegible] პოეზიაში, როგორც ზ[illegible] ქართველს დიახაც დიდი [illegible] ნია, რასაც მოწმობს მეთ[illegible] ნის შოთა რუსთველი, მეცხრამეტე საუკუნის ნ. ბარათაშვილი და მთელი სერია სახელოვანი პოეტებისა...

დღეს ქართველი ერი ომებისგან მოსვენებულია—და ნელნელა ებმის საკაცობრიო კულტურულ ცხოვრებაში, კულტურულ სამეცნიერო მუშაობაში; და თუ ამ სფეროში ჯერჯერობით თვალსაჩინო არაფერი გაუკეთებია, ეს იმის ბრალია, რომ მისი გონება და ნიჭი თავისუფლათ, ნორმალურათ არ იწრთვნება, ქართველი ერი დამოუკიდებელს კულტურულ განვითარებას მოკლებულია...

როცა შეხუთულსა და შებოჭილ ერში თუნდაც იშვიათად გამოჩნდება თითო-ოროლა პირი, საკაცობრიო ყანაში ნაყოფიერათ მომუშავე, შეგნებულსა და მიუდგომელ ადამიანს საკმაო საბუთი ეძლევა სთქვას: თუ ამგვარ პირობებშიც ერის გონებას არა სძინავს და ასე ნაყოფიერათ მუშაობს, ცხადია—მის გულსა და ტვინში ნიჭიერების ცეცხლი ღვივის —და იგი განსაკუთრებული ყურადღების ღირსია. .

თუ ვისთვისმე კი არის საჭირო შეგნებული ადამიანებისა და განათლებული ქვეყნების ყურადღება, ერთი-ასათ უფრო საჭიროა იგი იმგვარი დაჩაგრულისათვის, როგორიც ჩვენი ერია, და ყოველი შეგნებული ქართველი იმას უნდა ცთილობდეს, რომ თვისი ერის გონებრივითა და ზნეობრივი სიკეთით განათლებული კაცობრიობის თვალში სახელი მოიხვეჭოს, პატივისცემა დაიმსახუროს და სამართლიანათ აამაღლებოს ხმა ძალმომრეობის საწინაღმდეგოთ და ათქმევიოს: „მიეცით ნიჭსა გზა ფართო“-ვო!

სავალალო სწორეთ ის არის, რომ, თუ ქართველმა სიგლახე რამე ჩაიდინა, ჩვენი ერის მტრების თუ შეუგნებელი მოყვრების მეოხებით ქვეყანას ეფინება ცნობა: ეს საქმე „ძეებმა“ და „შვილებმა“ ჩაიდინესო! ხოლო, თუ სასახელო რამე საქმე ჩაიდინა ქართველმა კაცმა, იგი სხვის ქურქს ისხამს და კაცობრიობას სხვისი სახელით ეჩვენება, რადგან ალბათ გონია—უფრო ლამაზი გამოვჩნდებიო!..

გუშინ-წინ ბ. ქებურიამ ქუთაისში ორ ადგილას მთელი ქუჩის სიგანეზე უზარმაზარი განცხადება გამოაფინა, რომელზედაც არშინიანი ასოებით შემდეგი რუსული წარწერა იყო:

„Сегодня полетъ авіатора **Кебурова**“-ო!

[illegible] არის, რომ ერთს შეუგნებელ ქართველს მოუვიდა აზრათ ამგვარი საქციელის ჩადენა, არამედ ისა, რომ მთელი საზოგადოება ამას უყურებდა, კითხულობდა. (ზოგი ვერც კითხულობდა, სხვებისგან ტყობილობდა—რაც იყო)—და თითქმის არავისი ყურადღება ამ წარწერას თავისი უმზგავსოებით არ მიუქცევია!..

გულნატკენი ჩემს თავს ვეკითხებოდი და დღესაც ვეკითხები: ნუთუ ამგვარი შეუგნებლობა კიდევ დიდხანს უნდა გაგძელდეს? ნუთუ ისე მოკლებული ვართ თავმოყვარეობას, რომ ქართველი კაცი ნამდვილს ქართულ ქალაქში, ქართველ[illegible] საზოგადოებაში თავისი სახელისა და გვა[illegible] რის ქართული ანბანებით [illegible] ერ[illegible] დება და, რაც კიდევ უფრო საწყენია, თავის გვარს სხვა ერის გვარათ [illegible] და [illegible] შოეჩვენოს-მეთქი?!..

ყოველის შეგნებული ქართველისათვის სასიხარულო უნდა იყოს, რომ საკაცობრიო სამეცნიერო ფერხულში ქართველებიც ებმიან და ნიჭს იჩენენ, მაგრამ ვერც ბ. ქებურია და ვერც სხვა ქართველები, რომელთაც სახელი მოიხვეჭეს, მეცნიერი „თარხანოვ“-ია იგი, დრამატურგი „იუჟინ“-ი თუ ავიატორი „კებუროვ“-ი, თავის ნიჭს ქართველ ერს ვერ დაამადლიან; პირიქით, თვით ისინი ქართველ ერს უნდა უმადლოდენ, რომ ბუნებრივი ნიჭი მისგან გამოყოლიათ. მითქვამს—და კიდევ გავიმეორებ:

„ნიჭს ნუ გვაყვედრით: ის ცის მადლია,
თანაც აღმზდელი მისი—ერია;—
პატივის ღირსი ცოცხათ ის არის,
ვინც ცხოვრებაში მშვენიერია“!..

და სამშვენიერე ის არის, რომ ადამიანი მთელის თავისი ნიჭითა და ენერგიით თავისი ერის გონებრივს, ზნეობრივსა და ნივთიერ კეთილდღეობას ემსახურებოდეს.

შევიგნოთ ყველამ და მტკიცეთ აღვბეჭდოთ გულსა და გონებაში, რომ, ვინაც თავის სამშობლოს გონიერათ და კეთილშობილურათ ემსახურება, ვინაც თავისი ერის სახელსა და საქმეს აწინაურებს, იმავე დროს იგი მთელ კაცობრიობას უწევს სამსახურს, ვინაიდან თითოეული ერი მთელი კაცობრიობის ნაწილია.

სოლოვანი.

ქუთაისი, 13 ოკტ.

მიხრან ანანოვის დაბრუნება.

შაბათ სალამოს ტყიბულის მატარებლით გათავისუფლებული მიხრან ანანოვი ქუთაისს ჩამოვიდა. ქუთაისის სადგურზე ანანოვს მეუღლისა, ძმისა და ახლო ნაცნობებს გარდა, გარეშე ხალხიც ბლომათ დაუხვდა, გრძნობიერი სცენა იყო მისიანებთან შეხვედრა. გარეშეთა ცრემლიც გამოიწვია ამ სცენამ. სადგურიდან ავტომობილით ცოლთან და ძმასთან ერთად აჯამეთს წავიდა.

გატაცების დღეს, როგორც თვით მიხრანის ნაამბობიდან ვიცით, იგი ჩქარა გაუცილებიათ აჯამეთის ტყისთვის. დღეს ოც ვერსზე მეტი გზა გაუვლიათ, სამს დღესა და ღამეს ასე ატარებდნენ თურმე. ოთხი კაცი იყო მასთან, ყველა ზდილობით ეპყრობოდა, ღამე ტყეში ლოგინს უშლიდენ, საჭმელ-სასმელს ა[illegible]

ეროვნული საკითხი*)

(„ნარიძის“ წერილების გამო.)

1) პოლონეთი.

ა) პოლიტიკური ცხოვრება.

(1815—1830 წ.)

ეს წლები შავბნელი რეაქციის ხანა იყო, და პოლონეთის სამეფოს ისტორია ამ ხნის გამმავლობაში წარმოადგენს შეუპოვარ ბრძოლას რეაქციასუან.

13 ივნისს 1815 წელს ადამ ჩარტორისკიმ მოიტანა ვარშავში ალექსანდრე პირველის მოწოდება და თან „ძირითადი საფუძველნი პოლონეთის სამეფოს კონსტიტუციისა.“ მოწოდება მიმართავდა ხალხს ამ სიტყვებით: ეს სახელმწიფო თქვენ მიერ არის მოპოებული, თქვენი სისხლითა და აურაცხელი მსვერპლითო.

ახალი კონსტიტუცია ნაკლებ დემოკრატიული იყო, ვიდრე 3 მაისის 1791 წლისა, რადგან დიდ უპირატესობას ანიჭებდა დიდ მემამულეთ. ოფიციალურად გამოცხადდა 20 ივნისს 1815 წ.

კოსტიუშკო სწერდა ჩარტორისკის: „გული მეუბნება, რომ სახელწოდება პოლონელთ საგინებელ სიტყვად შეიქნება და მოსკოვი მონებად გაგვხდის“.

იცოდენ, რომ მალე გააუქმებდენ კონსტიტუციას, რადგან შეუძლებელი იყო თუნდ მცირეოდენი თავისუფლება მდინარე ბუგსა და ვარტას შორის მაშინ, როდესაც თვითმპყრობელობა მეფობდა უზარმაზარ სივრცეზე, სადაც ცხოვრობდა 50 მილიონი მონა.

იმავე დროს პრუსიამ არ აასრულა დაპირება და არა თუ არ მიანიჭა კონსტიტუცია პოზნანის საჭერცოგოს, არამედ შეიტანა გერმანული ენა ჯარში, ადმინისტრაციაში, სასამართლოში. და იმავე დროს, რომ მოემადლიერებია გლეხები და აემხედრებია შლიახტას წინაღმდეგ, მოსპო ბატონყმობა 8 აპრილს 1824 წ.

რად მოეფარა პრუსიის ბიუროკრატია პოზნანის გლეხებს? იმიტომ, რომ მათ ძალა ქონდათ, და ძალა კი იმიტომ ქონდათ, რომ მჭიდროდ ესახლენ განსალევრულ ტერიტორიაზე.

ამ ხანში დიდი მემამულენი პოლონეთის სამეფოსი ცდილობდენ განევითარებიათ მეურნეობა, შემოეღოთ ქირით მუშაობა და გადაეგდოთ ბატონყმური წესი წარმოებისა. მაგრამ, სამწუხაროდ, მათი ცდა ორპირი იარაღი იყო. ბევრმა მათგანმა აყარა გლეხები და გააერთიანა თავისი მამული, რომ შესაძლებელი ყოფილიყო დიდი სამეურნეო წარმოება და მუშების დაქირავება. 1817—19 წლებში ლიტვის აზნაურობა, ანუ შლიახტა, მოითხოვდა ბატონ-ყმობის გაუქმებას.

პირველად ლიბერალები გულმოდგინედ მუშაობდენ. გახსნეს ვარშავის უნივერსიტეტი 1816 წელს. სეიმმა, რომელიც ოწვეულ იქმნა 17 მარტს 1881 წ., აღნიშნა უქვეშევრდომილეს ადრესში საჭიროება სიტყვისა და ბეჭდვის თავისუფლებისა, სასამართლო რეფორმისა და სხ. მთავრობამ განუცხადა სეიმს განსაკუთრებული რესკრიპტით, სეიმს არა აქვს უფლება დაუწუნოს მთავრობას მოქმედებაო. რაც შეეხება სიტყვის თავისუფლებას, ჯერ ადრეა ამაზე ლაპარაკი, ვიდრე არ გავიგებთ, რა გზით შეიძლება აილაგმოს ყოველგვარი სიავე და ბოროტმოქმედება, რომელიც მოჰყვება ხოლმე შედეგად სიტყვის თავისუფლებასო.

დიდხანს არ გაუვლია ვენის კონგრესს შემდეგ, რომ გაჩნდენ ფარული პოლიტიკური საზოგადოებანი ისპანიაში. ნეაპოლში იფეთქა რევოლიუციამ. ალექსანდრე პირველზე იმისთანა შთაბეჭდილება მოახდინეს ამ ამბებმა, რომ სრულიად უარყო ლიბერალიზმი. მან შეიტანა სეიმში, რომელიც შეკრიბა 1820 წელს, კანონპროექტი, რომელსაც უნდა განეთავისუფლებია მინისტრები პასუხის გებისაგან სეიმის წინაშე. სეიმმა, რასაკვირველია, უარყო ეს წინადადება. ალექსანდრე განრისხდა, დაითხოვა სეიმს და განრისხებული წავიდა ვარშავიდან.

1823 წელს გენერალგუბერნატორმა ნოვოსილცევმა გაანადგურა ვილნოს უნივერსიტეტი. 8 მონასტერი აავსო სტუდენტებითა და პროფესორებით. 1824 წ. ბძანებით ჩამოართვეს პროფესორობა: იოახიმ ლელეველს, იგნატი დანილოვიჩსა და სხ. ჩეჩოტი, ადამ მიცკევიჩი, კოვალევსკი, პეტრაშკეჩიჩი და სხ. გდაასახლეს რუსეთში. ბევრი მოსწავლე გაასალდათეს.

„მასონობა“ წინადაც იყო პოლნეთში. მაგრამ ახლა ამ ორგანიზაციამ დაისახა პოლიტიკური მიზანი (ვალერიან ლუკანსკი). ბევრი პოლონელი ოფიცერი შედიოდა ამ ფარულ საზოგადოებაში. 1822 წელს დააპატიმრეს შესანიშნავი წევრები. მაგრამ შეთქმულობა მაინც იზდებოდა. 1824 წ. პოლონეთის შეთქმულნი იჭერენ კავშირს რუსეთის დეკაბრისტებთან. 1825 წელს გარდაიცვალა ალექსანდრე პირველი. დეკაბრისტების დამარცხებამ გამოიწვია სასტიკი რეპრესიები. საპყრობილეები აივსო პოლიტიკური პატიმრებით. ბევრი მათგანი აწამეს, მაგრამ არავინ გატყდა.

ახალი სეიმი შეიკრიბა 1827 წ. კონსტიტუციის ძალით სეიმის სამსჯავრომ გაასამართლა პოლიტიკური დამნაშავენი და ერთობ მცირე სასჯელი მიუსაჯა. იმპერატორმა მხოლოდ 1829 წელს დაამტკიცა ეს განაჩენი და თან დიდი საყვედური გამოუცხადა სენატორებს.

კონსტიტუციის წინაღმდეგ სეიმი აღარ მოუწვევიათ ოთხ წელს. უკანასკნელი სეიმი შეიკრიბა 20 ოკტომბერს 1830 წ.

ამ ხნის განმავლობაში საზოგადო უკმაყოფილება იზდებოდა. ივლისის რევოლიუციამ კიდევ უფრო წააქეზა შეთქმულნი, თუმც არ იყვნენ ჯერ მზათ.

დადგა ჟამი. მთავრობამ დაიჭირა ერთი შეთქმულთაგანი. მოცდა აღარ შეიძლებოდა. ხელმწიფის მოადგილეს კონსტანტინე პავლეს ძეს მიენიჭა დიკტატორის უფლება. 29 ნოემბერს 1830 წლ. იფეთქა ვარშავაში შეიარაღებულმა აჯანყებამ.

აჯანყება 1830—31 წ.

საკვირველი მხნეობა და ენერგია გამოიჩინეს პოლონელებმა. ასიათასზე მეტი შეიკრიბა მეომარი. მაგრამ, თუ ვერ გაიმარჯვეს, ამის მიზეზი ორი იყო. ერთი ის, რომ არ ყავდათ რიგიანი სარდალი, და მეორე ის, რომ სეიმმა არ გააუქმა ბატონყმობა და, მაშასადამე, ვერ შექმნა გლეხთა ძლიერი მოძრაობა.

მაგიერად ლიტვის გლეხობა აჯანყდა და ვარშავაში დემოკრატიულ პარტიას, რომელიც მოითხოვდა გლეხთა განთავისუფლებას, დიდი ძალა ქონდა.

ხანგრძლივ ბრძოლას შემდეგ რუს[illegible] ჯარი შევიდა ვარშავაში (8 სექტ. 183[illegible] წლ.). სეიმი, მთავრობა და დიდი წ[illegible] მოქალაქეთა გაიქცენ მოდლინში, იქიდ[illegible] სხვა ქალაქებში და შემდეგ საზღვარგ[illegible] რედ. 40,000 ჯარისკაცი, ვიდრე პასკ[illegible] ვიჩი შევიდოდა ვარშავაში, რამორინ[illegible] წინამძღოლობით წავიდა გალიციაში, ჯარის დანარჩენმა ნაწილმა კი რიბი[illegible] სკის მეთაურობით გადაიარა პრუსი[illegible] საზღვარი და დაყარა იარაღი.

რუსის ჯარმა დაიჭირა 8 ოკტომბე[illegible] მოდლინი, ორ კვირეს შემდეგ ზამ[illegible] სტიე.

აჯანყება დამარცხდა.

1832—1848 წლ.

სამშობლოდან გადახვეწილმა, აგ[illegible] წოდებულმა „ემიგრაციამ“, რევოლ[illegible] ციის სული შეიტანეს ევროპაში.

ისინი წარმოადგენდენ ერის ტვინ[illegible] მოწყვეტილს ეროვნული სხეულისაგან.

გადახვეწილთა, ანუ ემიგრანტთა, [illegible] ტესმა ნაწილმა შეაფარა თავი საფრა[illegible] გეთს, დანარჩენებმა ინგლისს, შვეი[illegible] რიასა და ბელგიას.

აღსანიშნავია პრუსიის საქციელი: [illegible] შინელი სიმკაცრით მოექცა პოლონე[illegible] თა უიარაღო ჯარს. იყო მაგალით[illegible] რომ სროლით შეეგება: არ უნდო[illegible] ყოლოდა მეამბოხენი.

პოლონეთიდან გადაასახლეს ცამბ[illegible] ში 2,625 მემამულე. აურაცხელი იყ[illegible] საერთო რიცხვი გადასახლებულთა. ლი[illegible] ვაში მთელი სოფლები აყარეს და [illegible] დაასახლეს რუსეთის სამხრეთ [illegible] რებში. მათი მიწები კი აჩუქეს რუ[illegible] გენერლებსა და მოხელეებს.

წიგნსაცავები და კოლექციები მეც[illegible] ერების მეგობართა საზოგადოებისა [illegible]

*) იხ. „იმერეთი“ № 163.

დღიური.

სერბიის ჯარს ბოლგარეთის ჯარის-კაცებთან შეტაკება უხდება!

— რუსეთმა მიიღო ნებართვა ოსმალეთის სომხეთში რკინის გზის გაყვანისა.

— სახალხო განათლების მინისტრს გიმნაზიების ნაციონალიზაციისა დ ებრაელთა გიმნაზიების დაარსების შესახებ სათათბიროში პროექტი შეაქვს.

— შინაურ საქმეთა მინისტრს მაკლაკოვს განზრახვა აქვს ოფიციოზს „როსსიას“ სტენოგრაფიული ანგარიშების ბეჭდვა აუკრძალოს.

— პეტერბურგს მივიდა როსპუტინი და საქართველოს ახლათ დანიშნული ეგზარხოსი ალექსი ინახულა.

— ხუერტა მექსიკის პრეზიდენტობაზე უარს აცხადებს.

— სკუპჩინამ გადასწყვიტა—სერბიამ სესხი აიღოს.

— ოკტომბრისტთა პარტიაში უთანხმოებაა—პარტია ორ ჯგუფათ იყოფა.

— სამხრეთ ჩინეთში არეულობაა, ნანკინის რევოლუციონერებმა ჯანსიუნიუს სთხოვეს იუანშიკაისთან ბრძოლაში დაგვეხმარეო.

— ნაჩაევ-მალცევმა თავის ქარხნის მუშებს ერთი მილიონი მანეთი დაუტოვა.

აკლებდენ, პატივს სცემდენ. ერთხელ, როცა მომეტებულათ დაიქანცა, ორმა ხელები გადააჯვარადინეს და წინადადება მისცეს დაგვაჯექი და წაგიყვანთო. მაგრამ ის „საცოდავებიც“ დაქანცული იყვენ უზომოთ.—თქვენ თურმე სხვა კაცი ყოფილხართ, აი, გაზეთებშიც სწერენო (გაზეთები მოსდიოდათო). ვხედავთ, რომ მცხოვრებნიც სწუხან თქვენს დატყვევებასო. დარწმუნდით, არას გავნებთ, თქვენს მოსახვედრ ტყვიას ჩვენ მიუშვერთ გულსო. თუ ვინიცობაა მდევრებმა მიგვაკვლიეს, თქვენ განზე გადექით და გაწექით და ცოცხალი დარჩებით, თუ დავიხოცებით, თქვენ მაინც უვნებლათ დარჩებითო.—ასე ჯენტლმენურათ მეპყრობოდენო — უთქვამს ანანოვს. ხუთ დღეს გამოქვაბულში ყოლიათ, ალბათ ჩხარს ზევით კლდეებში. გასულ პარასკევს აჯამეთში ცნობა მოსულა, რომ დღეს საღამოს მეხუთე საათზე ანანოვს ბაღდადის გზა ტკეცილზე გამოვიყვანთ და შეხედეთო. მაგრამ იმ დღეს არაფერი, მეორე დღეს შაბათს კი ტყიბულიდან მოვიდა ცნობა—ანანოვი აქ არის და სამი საათის მატარებლით ქუთაისში იქნებაო. პარასკევს ღამით ტყიბულიდან 5 ვერსის მანძილზე გამოუყვანიათ, ლიანდაგზე გაუშვიათ და იმ ქვსასი მანეთიდან, რომელიც ანანოვს ჯიბეზე ქონია და წაულიათ, ერთი თუმანი და კარგი ნაბადიც მიუციათ.—აქით ტყიბულია, 5 ვერსზე, აქით მეორე საგური, 8 ვერსზე და სითაც გნებავსთ —იქით წადითო და თან მეთაური, რომელიც ჩინებულათ ლაპარაკობდა რუსულათაც, გადმეხვია და გადამკოცნაო. სიმართლე გითხრათ, მეც გულიანათ გადავკოცნეო—უთქვამს ანანოვს. წასულა ტყიბულისაკენ გადაუწყვეტია, ღამე მეისრის ქოხში გაუტარებია და დილით ტყიბულს ასულა, საიდანაც დეპეშები დაუგზავნია შინ, თფილისსა და ქუთაისში.

გათავისუფლებულ მიხრან ანანოვს დიდის სიყვარულითა და სიხარულით შეხვედრიან სოფლელები.

დეპეშები.

(პეტერბურგის დეპეშათა სააგენტო).

კიევი. უბნის ზედამხედველი კირიჩენკო აცხადებს: მკვლელობის შესახებ ცნობების შეკრება 20 თებერვლიდან დავიწყეო. დავესწარი ჩებერიაკის ქალის ბინის გაჩხრეკასაცო. ბოქაულს განუცხადე, რომ იუშჩინსკის მკვლელობაში ჩებერიაკიც უნდა ყოფილიყო მონაწილე. დამნიშნეს კრასოვსკისთან სამუშაოთ. კრასოვსკის დათხოვას შემდეგ, ვმუშაობდი ვიშინსკისთან. გახშირებული ქურდობის გამო ჩებერიაკის ბინა მრავალჯერ გავჩხრიკეთ. შმაკოვის თხოვნით კირიჩენკოს ჩვენების ერთ ნაწილს აქვეყნებენ. ჩვენებიდან ჩანს, რომ ის მლიცკის არ მიუწვევია. კირიჩენკო ირწმუნება მიმიწვიაო. დამცველთა თხოვნით აქვეყნებენ ბეილისის ბინაზე ნივთების ნახვის და ამ ნივთების უკან დაბრუნების ოქმს. პროკურორის შეკითხვაზე კრასოვსკიმ სთქვა: იმ გაჩხრეკის შესახებ, რომლის შემდეგაც დააპატიმრეს ბეილისი, ბეილისის ბინაზე არ ყოფილვარო. წიგნები გამომძიებელს გადავეციო. რუძინსკი პროკურორის შეკითხვაზე ამბობს: უკანასკნელი შეიარაღებული თავდასხმის გამო ლატიშევსა და მე ორი წლისა და რვა თვის კატორგა გადაგვიწყვიტეს. სინგაევსკს ვიცნობდი 1910 წლიდან. ჩებერიაკის დას ვიცნობდი. დივანოვის ქალს არც ვიცნობდი და არც არაფერი გამიგონია მათ შესახებ. 13 თებერვლამდი რამდენიმე ქურდობა მოვახდინეთ. 13 თებერვალს ყველა მოსკოვში წავედით ნაპარავი ნივთების გასაყიდათ. 16 თებერვალს დამიჭირეს. კარაბჩევსკის კითხვაზე მოწმე ამბობს: სახლში გაიგეს ქურდობა, ვინაიდან ნაპარავი ნივთები მოვიტანეო. ჩებერიაკისას დავდიოდი ძლიერ იშვიათად. ნაპარავი ნივთები მოსკოვში მიგვქონდა. კარაბჩევსკის შეკითხვაზე თავჯდომარე აცხადებს: კარაბჩევსკი ცრუ ცნობებს ამბობსო. კარაბჩევსკი პასუხათ ეუბნება:—მე განგებ ვეუბნები შეიძლება ცრუ ცნობებს, რომ მისგან მართალი ცნობები გავიგოო, და თქვენ რისთვის არ გინდათ ეს გაიგოთ. შმაკოვი თხოულობს კარაბჩევსკის ეს სიტყვები ოქმში შეიტანონ. გრუზენბერგი ეკითხება მოწმეს, რომ 12 თებერვალს ქურდობა მოგიხდენია, რისთვის არ არის შესაძლებელი, რომ იმავე დღეს მკვლელობაც მოგეხდინაო. მოწმე უპასუხებს:—დილას, როდესაც მკვლელობა მოხდა, მე ლატიშევისას ვიყავიო. შეეკითხენ: მოსკოვში რათ მიგქონდა ნაპარავი ნივთებიო? მინდოდა მოსკოვი მენახა, მინდოდა იმის გაგებაც, თუ მოსკოვში შესაძლებელი იყო ქურდობის მოხდენა. პარიკმახერი შვაჩკო ამბობს:—1911 წელს ივლისში სხვებთან ერთად მეც ვიყავი დაპატიმრებული. ციხეში იყვენ მაშინ კრიჟოვსკი, რუძინსკი და სხვები. რაც კი გაიგონა ამ საქმეზე, ყველაფერი ტუსაღებისაგან, საპატიმროში. მასლაბის ქალმა სთქვა:—1908 წლიდან ბეილისიდან რძეს ვყიდულობდით. რძის ყიდვის დროს წინათ შეცდომით ვაჩვენეო. დამცველთა შუამდგომლობის თანახმათ, მოიწვიეს გამომძიებელი ფენენკო. ფენენკომ სთქვა: 1911 წელს საღამოს ჩემთან მოვიდა ბრაზული. მითხრა—დიდი მასალა მაქვს ამ საქმეზეო. მთხოვა მომესმინა. სხვა დროსაც გვქონდა ამაზე ლაპარაკი. სხვა დროს ლეშკარევიც დაგვესწრო. ერთხელ მოგვიყვა ჩებერიაკისაგან მიღებული ცნობების შესახებ.

რ უ ს ე თ ი.

პეტერბურგი. ახლო მომავალში მოიწვევენ რუსეთის რკინისგზათა წარმომადგენლების სატარიფო კრებას. კრება იმსჯელებს საზღვარგარეთ საქონლის გაგზავნის დღევანდელი წესის შეცვლისა და ტარიფის დაკლების შესახებ.

ტობოლსკი. სხვადასხვა მაზრაში მიდვრების თაგვები და ვირთაგვები მოედო. მათი გაჩენა ხალხის უბედურებას იწვევს. ტიურინსკის მაზრის ერთ სოფელში თაგვებმა და ვირთაგვებმა 70 დესეტინა ნათესი გაანადგურეს. გუბერნატორის თავჯდომარეობით მოხდა საგანგებო კრება ამ საქმეზე სათათბიროთ.

პეტერბურგი. გარეშე საქმეთა მინისტრი პეტერბურგს დაბრუნდა.

კიევი. სათათბიროს წევრათ აირჩიეს ლიუტერანიტი ნაციონალისტი.

ლივადია. მის უდიდებულესობას წარუდგა კავკასიის მეფის მოადგილე გრაფი ვარანცოვ-დაშკოვი. მეფემ ვარანცოვ-დაშკოვი ცოლითურთ საუზმეზე მიიპატიჟა.

თეატრი და ხელოვნება.

გ. შალიკაშვილის ახალი პიესა „უნიადაგონი“ თფილისის ქართულ თეატრის სცენაზე.

„ხალხი არ დადის, ხალხი არ დადის“!.. მუდამ ამას გაიძახიან ჩვენი სასცენო მოღვაწეები და სრულიად არა ცდილობენ ნამდვილი მიზეზები აღმოაჩინონ ამისა და აიცდინონ თავიდან; ჩვენი რეპერტუარის უდიდესი ადგილი უჭირავს ისეთ პიესებს, რომელსაც ხალხი ვერ ეგუება, რომელიც არ სწვდება ხალხს გულის სიღრმეში და თვალწინ არ უშლის ჩვენი ერის ყოფაცხოვრებას მისი უარყოფითი, თუ კარგი მხარეებით. თუ სასცენო ხელოვნება სარკეა ხალხისათვის, მან ამ სარკეში უნდა დაინახოს თავისი სახე, ისე როგორც არის და ამ სარკის შემწეობით შეიგნოს თავისი ნაკლი, შეეცადოს ამ ნაკლის მოცილებას. მაგრამ რათ მოეწონება ხალხს ის სარკე, რომელშიც ყველაფერი მოჩანს გარდა მისი სახისა?

ამის დამამტკიცებელია გ. შალიკაშვილის პიესებია! როგორც „გადაჭრილი მუხა“, ისე 12 ოკტომბერს დადგმული თფილისის სცენაზე ახალი პიესა „უნიადაგონი“ ეხება ჩვენს ცხოვრებას, ნეშტერსა კრავს ჩვენს ორგანიზმში მრავალ წყლულს და ამიტომაც ხალხი მრავლათ ესწრება ამ პიესებს, მიუხედავათ იმისა, რომ პიესებს, შეიძლება, ნაკლი მრავლათ აქვთ, მაყურებლებს მოსწონს იგი, რადგანაც მისი საჭირბოროტო საკითხები ასე თუ ისე განსახიერებას პოულობს ამ პიესებში. გ. შალიკაშვილის ახალ პიესაში—„უნიადაგონი“-ში გამოყვანილია ქუთაისის საზოგადოება, ბევრი ტიპი ჩვენი ახლანდელი ცხოვრებიდანაა აღებული, ამიტომ, მგონია, „იმერეთის“ მკითხველებისათვის საინტერესო იქნება ამ პირების დაწვრილებით განხილვა, რასაც შევეცდებით შეძლებისდაგვარათ. პიესის შინაარსი ასეთია:

ალექსანდრეს ირჩევენ თანამდებობაზე. არჩევნების გარშემო დიდი ბრძოლაა გამართული. საზოგადოების ერთ ნაწილში ალექსანდრეს ცუდი სახელი აქვს დამსახურებული და ეს ჯგუფი ყოველ ღონისძიებას ხმარობს, რომ გააშავოს იგი. პირველი მოქმედება სწარმოებს ალექსანდრეს ბინაზე. მისი მეუღლე დარო მოუთმენლათ ელის არჩევნების დასრულებას; მასთან მოდის მისი ნათესავი ხანში შესული გაუთხოვარი ქალი ელენე, ცოტაოდენ ჭორებს შემდეგ, ამცნობს, რომ ქალაქში ჩამოვიდა ექიმი გრიშა. დარო ცუდათ გახდება რადგან, ქალიშვილობაში გრიშა უყვარდა, მაგრამ მშობლებმა ძალით მიათხოვეს ალექსანდრეს, რომლისადმისაც არავითარი გრძნობა არ ქონდა და მთელი ათი წლის განმავლობაში ემორჩილებოდა მხოლოდ როგორც ქმარს. ცუდათ გახდომას დარო ნერვების აშლას დააბრალებს, თუმცა ელენეს აუხსნის, რომ გრიშას იცნობს, რადგან მან უცხო ქალაქში სიკვდილს გადაარჩინა მისი ქალი რუსია. შემოდის გამარჯვებული ალექსანდრე; მას შემოყვებიან: ნესტორი, რომელიც მარჯვენა ხელია ალექსანდრესი ქრთამების აღებაში, მუდმივი სტუდენტი პავლე, ძველი დროის „პრაპორჩიკი“ გიგო და სხვანი. აქ გაიმართება ბაასი, სიცილ-ხარხარი, ხუმრობა-ოხუნჯობა, ტიპიური გადმოცემული ავტორის მიერ, სწორეთ ისე, როგორც ხდება ხოლმე ჩვენებურს ქუთათურ მოყიალე ახალგაზდობის შორის „ბულვარში“. რუსია მოიყვანს ექიმს გრიშას, რომელიც მას ძლიერ შეუყვარებია, მეორე მოქმედებაში, ალექსანდრე და ნესტორი „საქმიანობენ“ ნესტორი უთვლის ალექსანდრეს შემოსავალს ქრთამებისაგან. შემოდის რედაქტორი და აუწყებს ალექსანდრეს, რომ ერთი ჯგუფი არ ეთანხმება ალექსანდრეს მოქმედების ძირითად პრინციპებს და წინადადებას აძლევს დაუყონებლივ გადადგეს სამსახურიდან. რასაკვირველია, ეს ამბავი ალექსანდრეს სასაცილოთ არა ყოფნის და სახლიდან გააგდებს რედაქტორს. შემდეგ ესენი გავლენ და შემოდიან დარო და ელენე, რომელსაც დარო უხსნის, რომ გრიშა უყვარს. შემოვა აგრეთვე რუსიაც და უნდა დედას უთხრას, რომ შეუყვარებულია, მაგრამ დარო სიტყვას გააწყვეტიებს. მოვა აგრეთვე გრიშაც, რომელიც თეატრში პატიჟობს ქალებს, გაიმართება ბაასი პიესის იდეის შესახებ. პიესაში გამოყვანილია ქალის მოვალეობა ოჯახისადმი; კამათში ალექსანდრეც ჩაერევა. ბოლოს შინ დარჩა მხოლოდ ალექსანდრეს შვილი ზურა, სტუდენტი იდეალისტი, რომელსაც გატაცებით უყვარს მშობლები, არაფერი იცის მამის მოქმედების შესახებ და სამაგალითოდ სთვლის მას. სახლში გლეხები შემოვლენ და ერთ ალიაქოთს ასტეხენ იმის გამო, რომ ალექსანდრემ ნესტორის შემწეობით მათ ფულები დასტყუა და საქმე კი არ გაუკეთა. ყველა ამის შემთხვევითი მოწმეა ზურა, რომელსაც მამის საქციელისადმი თვალები აეხილება. მამასა და შვილს შორის მოხდება ბაასი. მამა ყველაფერს გულახდით ეუბნება. იდეალისტ ზურას „ღმერთები“ დამსხვრეულია. იმას აღარ სურს მამას ჭერქვეშ ყოფნა და მიდის.

დაიტანეს პეტერბურგში. ვარშავის უნივერსიტეტი და კრემენეცის ლიცეი დახურეს. თერთმეტი გიმნაზიისაგან მხოლოდ ცხრა დასტოვეს და მათ შორის შვიდი დაბალ სასწავლებლებად გადააქციეს. შეამცირეს რიცხვი სახალხო შკოლათა. შემოიღეს საშინელი ცენზურა. მიცკევიჩისა და ლელეველის ხსენებაც კი კოდვად ითვლებოდა.

ერთი სიტყვით გაანადგურეს პოლონეთის კულტურა და განათლება.

მაგრამ შეუძლებელი იყო ცეცხლის მთლად ჩაქრობა.

ხარბად დაეწაფენ ვარშავაში რუსის მწერლები რევოლიუციონურ ჟურნალებს. გამობრუნების დროს გაჩხრიკეს და ბევრს აღმოაჩნდა აკრძალული ლიტერატურა. და, თუმცა წიგნები ჩამოართვეს, აზრმა, იდეამ, გზა გაიკვლია რუსეთისკენაც.

ემიგრანტებმა შექმნეს საფრანგეთში შესანიშნავი ლიტერატურა, რომელიც განიცდიდა, მართალია, საფრანგეთის ლიტერატურის გავლენას, მაგრამ მოქმედებდა თავისი მხრით, როგორც რევოლიუციონური საფუარი.

პოლონეთის უდიდესმა პოეტმა მიცკევიჩმა აქ შექმნა თავისი უდიდესი თხზულებანი, რომლებშიაც გამოხატა პოლონელთა ეროვნული ტრაგედია.

იქვე მუშაობდენ პოლონელთა შესანიშნავი ისტორიკოსები და ჟურნალისტები. ერთი მათგანი, დიდი დემოკრატი და ისტორიკოსი ლელეველი შემდეგ, მუშათა ერთაშორისო ორგანიზაციის, ინტერნაციონალის, წევრი იყო.

მათ შორის ბევრი იყო ბუნების მეტყველი, ინჟენერი, ექიმი, სამხედრო სპეციალისტი და სხ.

ემიგრაციის შესანიშნავი ლიტერატურა აღვიძებდა არა მარტო პოლონეთს, არამედ მთელს ევროპას.

ემიგრაციამ მიზნად დაისახა ხელახლა აჯანყება და განთავისუფლება პოლონეთისა. მანამდი კი, სადაც კი იჩენდა თავს რევოლიუციონური მოძრაობა, ყველგან გაჩნდებოდენ ხოლმე პოლონელთა რევოლიუციონური რაზმებიც. ამის შესახებ ქვევით მექნება კიდევ ლაპარაკი.

ბოლოს მათ კიდევაც მიაღწიეს მიზანს და ააჯანყეს გალიცია და პოზნანის საჰერცოგო,

რადგანაც კრაკოვი თავისუფალ რესპუბლიკას წარმოადგენდა, ჯერ აქ მოახდინეს აჯანყება, რომ მერე აქედან პოლონეთის სხვა ნაწილებში გადაეტანათ. 1846 წელს აჯანყდა კრაკოვი. მაგრამ მეტერნიხმა მიმართა პროვოკაციას: აუჯანყა დასავლეთ გალიციაში გლეხები დიდ მემამულეებს და გამოიწვია შინაური სისხლის ღვრა.

2.000 მემამულე მოკლეს გლეხებმა. ამ არეულობის მსხვერპლი შეიქნა ზოგიერ-რევოლიუციონერიც.

რევოლიუციონერებს შეეძლოთ, რასაკვირველია, სხვა კალაპოტში ჩაეყენებიათ გლეხთა მოძრაობა, მაგრამ ავსტრიის ჯარმა არ დააცალა და დახოცა გლეხებთან შესარიგებლად მიმავალი უიარაღო მოქალაქენი. ავსტრიის წინააღმდეგ იბრძოდენ ამ დროს (10 მარტ.) აგრეთვე კარპატის მთების პოლონელები. მაგრამ კრაკოვი მალე დანებდა (4 მარტს) ავსტრიელთ, რუსთ და პრუსიელთ და ამ რესპუბლიკის დამოუკიდებლობასაც მოეღო ბოლო: შეუერთდა ავსტრიას.

თებერვლის რევოლიცია პარიზიდან სხვა ქალაქებშიაც გადავიდა. სხვათა შორის ვენასა და ბერლინშიაც შეიჭრა. პოლონელებს იმედი გაეღვიძათ. 27 აპრილს 1848 წ. კიდევ აჯანყდა კრაკოვი, მაგრამ დამარცხდა. სამ ნოემბერს იმავე წლისა ლვოვის კომენდანტმა გამოიწვია პროვოკაცია და მერე დაუშინა ქალაქს ზარბაზნები, დასწვა უნივერსიტეტი, ტეხნიკური სასწავლებელი, გიმნაზია, საქალაქო თვითმართველობის შენობა და დაითხოვა სამოქალაქო მილიცია. მან წაბაძა მის უფროსს ვინდიშგრეცს, რომელმაც 30 ოკტომბერს გაანადგურა ვენა.

პოზნანის აჯანყებაც მოინდომეს რევოლიუციონერებმა პრუსიის წინააღმდეგ. ნიადაგი უკვე მზად ქონდათ. ემიგრაციის ლიტერატურა იქაც შედიოდა და თესდა თავისებურ პოლიტიკურ მიმართულებას. მეტადრე შლიახტა ეწაფებოდა ამ ლიტერატურას.

20 მარტს 1848 წ. პოზნანში შესდგა საერო კომიტეტი. შეკრიბეს საერო მილიცია. აქ უნდა დაეწყოთ აჯანყება და გადაეტანათ მერე რუსეთში. მაგრამ 1848 წლის აპრილში პრუსიის მთავრობამ გაგზავნა პოზნანის საჰერცოგოში 30.000 ჯარისკაცი, რომელმაც დაუწყო დევნა პოლონელ რაზმებს. ბოლოს პრუსიის მთავრობა შეუთანხმდა პოლონურ საერო კომიტეტს: უნდა დარჩენილიყო მარტო ოთხი პოლონური რაზმი, რომელიც შეადგენდა ერთს პოლონურ დივიზიას. მაგრამ პრუსიის გენერლებმა უარყვეს ეს შეთანხმება და მცირე ბრძოლას შემდეგ ჩააქვრეს აჯანყება. ყველაზე უფრო დიდი შეტაკება მოხდა ვესნისთან. ბოლოს 9 მაისს ერთმა მუჭმა რევოლიუციონერმა დაყარა იარაღი.

22 მაისს გაიხსნა ბერლინში საკანონმდებლო კრება, რომელსაც უნდა შეედგინა კონსტიტუცია. ამ კრებას დაესწრენ პოლონელი დეპუტატებიც. პარლამენტმა აღუთქვა პოზნანის საჰერცოგოს მინიჭება იმ უფლებისა, რომელიც აღსარებულ იქმნა ვენის კონგრესის მიერ, როდესაც ეს საჰერცოგო შეუერთდა პრუსიას. მაგრამ დაპირება დაპირებად დარჩა.

რუსეთის პოლონეთშიაც მუშაობდენ საიდუმლო ორგანიზაციები. და, როდესაც პოზნანის აჯანყება ჩააქვრეს პრუსიელებმა, რუსეთის მთავრობამ გააათკეცა შევიწროება და სასჯელები.

ხსენებული ფაქტები ბევრ რასმე გვეუბნებიან საგულისხმოს. როგორცა ვთქვით, პოლონეთის სამეფოს 1815—1831 წლებს შორის ავტონომია ქონდა, ეროვნული და ტერიტორიალური, ე. ი. ისეთი, როგორსაც უარყოფს „ნარიძე“. მერე კიდევ, ეს ავტონომია დამოკიდებული იყო ურეაქციონერესი მთავრობისაგან, მაგრამ მაინც ერთადერთს სინათლიან კუთხეს წარმოადგენდა რუსეთის იმპერიაში.

დიდი ინტენსიური კულტურული და მოქალაქობრივი მუშაობა სწარმოობდა მაშინ პოლონეთის სამეფოში. საზოგადო აზრი და მიმართულება დემოკრატიული იყო. მომწიფებული იყო გლეხთა განთავისუფლების საკითხი. მოითხოვდენ სიტყვის თავისუფლებას, სასამართლოს რეფორმასა და სხ. იცავდენ სეიმის უფლებას, საკონსტიტუციო გარანტიებს. გააუმჯობესეს სწავლის მეთოდი, გახსნეს უნივერსიტეტი, გიმნაზიები, აუარებელი დაბალი სასწავლებელი, წიგნსაცავები, მუზეუმები და სხ.

ამ ხანამ აღზარდა უდიდესი პოეტები და მწერლები, რომელთაც აქვთ არა მარტო ვიწრო ეროვნული, არამედ საერთო საკაცობრიო მნიშვნელობა: ადამ მიცკევიჩი, იული სლოვაცკი და სიგიზმუნდ კრასინსკი. უცხოეთში შესთხზეს მათ უდიდესი ნაწარმოებნი, მაგრამ ის სული, რომელიც შთაბერეს თავის ქმნილებათ, პოლონეთში აღმოცენდა და გაიზარდა. მათ მხარს უშვენებდენ შესანიშნავი ისტორიკოსი, პატრიოტი და დემოკრატი იოახიმ ლეველელი, ბრწყინვალე პუბლიცისტი მავრიკი მოხნაცკი, რომანისტი მიხაილ ჩაიკოვსკი, პირველი მოციქულთაგანი უტოპიური სოციალიზმისა სტანისლავ ვორცელი, ფილოსოფოსი ბრონისლავ ტრენტოვსკი, სამხედრო მეცნიერების თეორეტიკოსი ლიუდვიგ მეროსლავსკი და სხ.

ამგვარად ემიგრაციის თავგადება, მისი ლიტერატურა, რევოლუციონური მოღვაწეობა და სხ., ცხადია, შედეგი იყო იმ სულიერი აღზდისა, რომელიც მიანიჭა ემიგრანტებს ავტონომიურმა პოლონეთმა. სამშობლო საზღვარგარედაც კი ასაზდოებდა სულიერად მის მოყვარულ მამულიშვილებს.

დიახ! თუ დღეს პოლონელთ შეუძლიათ დაიქადონ თავისი ისტორია, თავისი ლიტერატურა და მოქალაქეობა, უდიდესი მწერლები და მოღვაწენი,— უნდა უმადლოდენ იმ ეროვნულ ტერიტორიალურ ავტონომიას, რომელიც ქონდათ მათ მინიჭებული 1815—1831 წლ. და რომელსაც გაშმაგებით ებრძვიან რამდენიმე ათი წლის განმავლობაში „ნარიძე“ და მისი ამხანაგები.

ისარი.

(შემდეგი იქნება.)

სავაჭრო სახლი ი. გოკიელის ძმ.—ბის ქუთაისში.

ერთათ ერთი წარმომადგენელი მთელ ამიერ კავკასიის ცნობილ აბრეშუმის ჭიის თესლის

ხ. ხრისტოდულიდის

ამით აცნობებს პატივცემულ მეაბრეშუმეებსა და თესლის გამყიდველებს, რომ ვინც ახლავე პირველ ქრისტეშობისთვემდე ... შეიძენს თესლს არა ნაკლებ ერთ ყუთისა, რომელშიც 200 კოლოფიი ექვს მისხლიანი. მათ დაეთმობა კოლოფი 1 მ. 70 კ. ... ყუთზე 40 მანეთი, დანარჩენი ფული, როდესაც თესლს წაიღებენ. შეკვეთა თესლისა მიიღება ... ვაჭრობში, მიხაილოვის ქუჩაზე. ფარსანაყანევისათვის, შვანთვისთვის, ქვიტირისთვის, მაღლაკისთვის, პატრიკეთისთვის, საყულიასა... სვირისთვისა და წყალტუბოსათვის აგენტათ გამყიდველებისათვის დანიშნულია ლევანტი ქქვთამეს მე ნუცუბიძე, რომელიც ცხოვრ... ფარცხანაყანევში იარმურკაში.

დეპოლამპეულის. ჭურჭლეულობის, ავეჯეულობისა და შპალერის ქ. ქუთაისში.

ფ. ს. ფილიპოვისა.

ალექსანდრეს ქუჩაზე...

მოიპოება ყოველთვის ელექტრონის მრავალგვარი არმატურა და მისი მოწყობილებანი, ყოველნაირი საოჯახო სამკაული: ნავთის სამოვრები, ღუმელები (ფეჩები), სამზარეულოები, ტაგზე საფენი „ლინელოუმი“, სამუსიკო ინსტრუმენტები (საკრავები), საეკლესიო სამკაული და მრავალგვარი მეირფასი საოჯახო ნივთი, აუარებელი ასარჩევი ნიმუში, შპალერის ... ფი 2 შაურიდან ვიდრე მანეთნახევრამდი. ფასები ყოველი კონკურენციის გარეშე.

პატივისცემით ფ. ს. ფილიპოვი. № 1...

მესამე მოქმედებაში რუსია შემთხვევით გაიგებს დედისა და გრიშას დამოკიდებულებას, როდესაც უკანასკნელნი ერთმანეთს ეხვევიან და სწყვეტენ—ყველაფერი უთხრათ ალექსანდრეს. რუსია გაიქცევა თავის ოთახში, მაგრამ შემოვა ალექსანდრე, რომელმაც უკვე იცის ყველაფერი. ცოლსა და ქმარს შორის, დიდი ჩხუბი გაიმართება. დარო ოჯახს თავს ანებებს და მიდის გრიშასთან. უკანასკნელ მოქმედებაში რუსიას ავათმყოფობის გამო ალექსანდრე ნებას აძლევს დაროს ნახოს ავათმყოფი ქალი. ზურაც ბრუნდება შინ, მაგრამ უკვე გვიანაა, რადგან რუსიამ თავი მოიწამლა და კვდება.. ეს არის პიესის შინაარსი. პიესა მეტათ ცოცხლათ არის დაწერილი. შიგ კომიკური ელემენტები იმდენათ საუცხოო და მხატვრულია, რომ „ქუთაისის ნაკვესები“ ოხუნჯობა, ლაზღანდარობა, აქაც დაუსრულებელ სიცილს იწვევს. საუცხოო ტიპებია: ნესტორისა, პავლესი, პრაპორჩიკის მიშასი და სხვების, რაც ნატურიდან არის აღებული. როგორც „გადაჭრილი მუხა“, ისე „უნიადაგონი“ გვარწმუნებს, რომ ბ-ნი შალიკაშვილი უხვათ არის დაჯილდოვებული სატირული ნიჭით. და გამოილებით უმჯობესი იქნებოდა ამ პიესის კომიკური მარგალიტები კომედიისათვის გამოეყენებია; დრამის ტეხნიკის კარგ მცოდნეს, შალიკაშვილს პიესა ცოცხლათ და სასცენოთ აქვს დაწერილი. მხოლოდ, როგორც დრამას, პიესას ბევრი ნაკლი აქვს... მელოდრამატიული და რეზონიური ელემენტები სრულიად უკარგავს ელფერს პიესას. მეოთხე მოქმედების უკანასკნელი ნაწილი კი სრულიად ეწინააღმდეგება ესტეტიურს, იგი არა მხატვრულია. გარდა ამისა მეორე მოქმედებაში სრულიად მეტია ქალთან და დედაკაცის შესახებ დაუსრულებელი რეზონიორობა, რომელსაც სიტყვებით გადმოსცემენ მაყურებლებს მსახიობები. ეს ნაწილი (სარეზონიორო) ცალკე დრამაა, რომელსაც ლაპარაკი კი არა, თამაშითა და შესრულებით გადმოცემა ესაჭიროება. მაგრამ, რადგან შემდეგ მოქმედებებში ამ რეზონიორობას უკვე განიცდიან მომქმედნი პირი, იგი სრულიად მეტია. სრულიად მეტია აგრეთვე მეოთხე მოქმედების მეორე ნაწილი რუსიას სიკვდილს შემდეგ. მასალა ავტორს იმდენათ საუცხოო ქონია, რომ პირველი მოქმედების იდეისთვის რომ არ ეღალატა და გვერდზე არ გადაეხვია, ძლიერ კარგი იქნებოდა. რამდენათაც ხელოვნურია პირველი მოქმედება, იმდენათ ნაკლი აქვს დანარჩენებს. სრულიად მეტია. უადგილოთ ჩამატებული ფილოსოფიური მსჯელობა თვით ავტორისა, რომელიც რამდენიმე თემას მოსდებია ერთად, ის მასალა, რომელიც რამდენიმე კარგი პიესისთვის გამოდგება ერთში მოუქცევია და ბოლოს რამდენიმე პიესის ან დასაწყისია ან დასასრული, მაგრამ მთლიანობა კი არ არის. აგრეთვე აქტებიც გაჭიანურებულია. ბევრი წვრიმალი ნაკლი აქვს კიდევ პიესას, რომელსაც ახლა ჩვენ არ ჩამოვთვლით, მაგრამ მარტო პირველი მოქმედებისთვისაც კი დიდი მადლობის ღირსია ბ-ნი შალიკაშვილი, რომელიც საზოგადოებამ რამდენჯერმე გამოიწვია და მხურვალე ტაშით დააჯილდოვა. მომქმედ პირთაგან კარგი იყო დავითაშვილის ასული (დარო). პირველმოქმედებაში სუსტობდა. მეტი აღელვების გამოხატვა ესაჭიროებოდა აგრეთვე გაყრაზე საუბრის დროს ქმართან. საუცხოო იყო გრიშასთან სიყვარულის ახსნისა და აგრეთვე რუსიას სიკვდილის დროს. ალექსანდრეს როლს ასრულებდა გუნია, რომელმაც კარგი ტიპი დასახა, მხოლოდ საჭირო იყო მეტი მძლავრი პირადობის დასახვა.

მშვენიერები იყვნენ კ. მესხი (ნესტორი), იმნელი (პავლე), ჯავახიშვილი (ელენე), მდივნის ასული (რუსია); განცალკევებით უნდა აღვნიშნოთ ბ. წუწუნავას მიერ განსახიერებული ტიპი მოხუცი პრაპორჩიკის გიტოსი. ქართულ სცენაზე ჯერ არ გვინახავს მსახიობის მიერ ასე მხატვრულიათ დასახვა ტიპისა. ეს როლი სრულად ძცირეთ, უმნიშვნელო, მაგრამ ბ-ნმა წუწუნავამ ისეთი შტრიხებით დაგვიხატა იგი, რომ მთელ მოქმედებაში ეს უმნიშვნელო ტიპი ცენტრალურ ფიგურათ გადაიქცა.

პიესას ბევრი ხალხი დაესწრო, მაგრამ უბედურება აქაური თეატრისა ის არის, რომ კლუბში მოსიარულენი სულ უფასოთ შემობძანდენ თეატრში, რადგან მეოთხე მოქმედებას შემდეგ კარები კლუბის მჭრით ღიაა; მოკლუბე ქართველები კი არჩევენ ლოტოში წააგონ ფული და თეატრში უფასოთ შემოვიდენ. იმავე მხრიდან ისმოდა ერთი ყიჟინა და ხმაურობა:—

ჭიანური.

სახალხო სკოლის ცხოვრებიდან.

არა ახალია, მგელია..

,,Руская школа'' ს მე 38 ნუმერში მოთავსებულია წერილი ამ სათაურით: ,,ახალი წესები არა რუსთა სახალხო შკოლებში''. ეს წერილი თავისი შინაარსით ჩვენ ახალს არაფერს გვაძლევს, მხოლოდ განმარტავს და ადასტურებს იმ არა სასიამოვნო მოვლენას, რომელიც გულის მომკვლელია საერთოდ ყველა სალი მოსაზრების ადამიანისთვის, და კერძოთ კი ჩვენთვის—ქართველებისთვის. და განა რა არის აქ გასაკვირველი!.. ,,კოკასა შინა, რაც სდგას, იგივე წარმოდინდების'', თუ არა ამას, მაშ რას წარმოადგენდა შარშან და, იმაზე წინ ქუთაისის გუბერნიის სახალხო შკოლებში ,,გროზდოვ—კრუპსკიზმის'' მოთხოვნილება''?!!

იმათი სურვილი იყო და არის კიდეც—ჩვენს ნორჩ თაობას დაუჩლუნგონ ჭკუა-გონება, რომ მომავალში ბრმა იარაღათ გამოიყენოს, თორემ რომელი სალი პედაგოგი იმოქმედებს ასე?!.. ან როდის, სად და ვისგან გაგონილა, რომ შვიდი, რვა წლის ბავშვს მიუჯდეს მასწავლებელი და ნაცვლად დედა-ენისა სხვა ენაზე ეჩურჩუტოს (სწორეთ ეჩურჩუტოს!) და ეს აზრი თავის ხელდასმით დაუდასტურებია სახალხო მინისტს 1913 წელს 14 ივნისს: პირველ განყოფილებაში რუსული დაიწყონ სწავლის დაწყებიდან არა უგვიანეს 3 თვისა. ძალა აღმართსა ხნავს, მაგრამ დამქაშებიც რომ ბევრი გაჩნდა! დაუდგათ დრო სულ მდაბალ მოხელეებს, ბრმა მორჩილებს კანონის ანბანისა! თვით მოქმედების უნარწართმეულნი, ისინი ადრეც ხელს უწყობდენ ბავშვთა გადაგვარებას და დღეს ხო,..

დღეს ხო საბუთი ექნებათ ხელთ. უსაბუთოდაც უსაბუთოდ მოქმედებდენ და აწ რა გადაეღობება მათს უკუღმართობას! ნუ თუ?!

პანლახი.

ო დ ი შ ი.

ს. ცაიში. ადგილობრივმა სასოფლო ყრილობამ ამ ექვსი თვის წინათ ამოირჩია სამი კეთილსაიმედო პირი: ი. ოდიშარია, ბ. ჯინჯოლია და ფ. გოგია, რომელთაც დაავალეს სასამართლოს შემოსავალ-გასავალის ანგარიში მოეხდინათ. ამათ შეასრულეს დაკისრებული და გამოაჩინეს 700 მანეთამდი ფულის გაფლანგვა. შეადგინეს ოქმი და გადაეცა რიგისამებ. მაზრის უფროსის დავალებით უბნის ბოქაულმა ამ დღეებში ხელმეორე ანგარიშით, დაამოწმა ოდიშარიასი და მისი ამხანაგების ანგარიში.

სამს მამასახლისს ედება ბრალი. ასეთ შემთხვევას შემდეგ აქაური საზოგდოება სულ სხვა თვალით უყურებს სოფლის მოსამსახურე მოხელეს. ფიქრობენ—საიმედო პირების გამოძებნას—მამასახლისს ჯამაგირი დაუნიშნონ, ანდა სასტიკი კანტროლი ექნეს მათს მოქმედებას. ახლათ დაყენებული მამასახლისი ა. პაჭკორია შეძლებული კაცია, და ადამიანური მოქმედებით საზოგადოების ყურადღებასა და სიყვარულს პოულობს. მის მამასახლისათ ყოფნაში ქურდობა ჩვენს სოფელში თითქმის აიკვეცა. რადგან იგი ქრთამს არ მისდევს, და ნამდვილი დამნაშავე თავს ველარ იმალავს ასეთი მამასახლისის ხელში.

ჯუმელი.

რედაქ.-გამომცემელი გრ. ერ. ჭელიძე.

კ. ოცხელის და ამხ.

წიგნის მაღაზიაში იყიდება შემდეგი წიგნები:

1. ვეფხის ტყაოსანი, ინგლისურ ენაზე ფასი ყდით 6 მან.—2. საქართველოს ცხოვრება, გამოც. ზ. ჭიჭინაძისა ფ. 1 მ. —3. ,,მზის სიცილი''—აბაშელისა ფასი 10 შაური.—4. Марръ. Основныя таблипы къ грамматикѣ древне-грузинскаго яз. ц. 4 р.—5. Такайшвили. Описаніе рукописей общест... распр. грамотности.—6. Яцимор... (проф. С.-Пет. унив.)—Новѣйш... польская литература отъ восста... 1863 года до нашихъ дней 2 т. ... пер. ц. 6 р.—7. Дмовскій. Гер... нія, Россія и Польскій вопросъ 1 р. 50 к. 8.—Евг. Марковъ. Оче... ки Кавказа въ роск. переп. 7 р. 9. Бельше. Происхожденіе чело... ка ц. 50 к.—10. М. Ковалевск... ученіе о личныхъ правахъ ц. 40...

ბ. მორდამისა და ს. წერეთლის

ერთადერთი წარმომადგენელი ქუთაისის გუბერნიაში, ბათომისა და სოხუმის ოლქში უმაღლესა სასახლის გოფმეისტერის, იური სტეფანეს ძის ნეჩაე-მალცევის ბემსკის მინების ქარხნისა, მიაქციეთ განსაკუთრებული ყურადღება მინის ყუთზე ნიშანს „БЕМСКОЕ“

რკინეულობის მაღაზიაში იყიდება:

საუკეთესო ქარხნებისგან მიღებული რკინეული საქონელი: კარის, ფანჯრის და ღუმელის მოწყობილობანი; სადურგლო ხელსაწყობი, ფანჯრის მინები, რკინის ნიჩბები, ლურსმანი, მავთული, ყოველგვარი სალებავი წამალი, ელექტრონის ზარის მოწყობილობა, შპალიერი, ცემენტი, ემალიანი ჭურჭელი, ასფალტი და სხ.

ვაჭრობა პარტიითა და წვრილათ ხელმისაწდომ ფასათ.

ქ. ქუთაისში, საკუთარ შენობაში, მიხეილის ქუჩაზე № 65. № 12.

სამკურნალო აბანო

მეირფასი მთის ჭაერზე ძმ. ყორყოლაძეების

ქრესილში. ოქრო თავლით იხილეთ და დარწმუნდებით.

შემოწმებულია და გამოირკვა, რომ ეს მადნეული წყალი კურნავს სხვადასხვა სენისაგან, როგორიც არის: ქარები (რევმატიზმი), კუჭისა და თავის ტკივილი, ნერვების სისუსტე და სხვ. წყალი ცივი და თფილიც. აქვეა სუფთა ბინა და სასმელსაჭმელი, აბანო მუდმივ განაგრძობს მუშაობას. ხრესილის სადგურიდან დაშორებულია ორმოცდაათი საჟენის მანძილზე. № 13.

განცხადება.

ქუთაისის საფირჩხიის სასაფლაოს სამზრუნველო კომიტეტი ამით აცხადებს, რომ

20 ოკტომბერს, დილით 11 საათ.

ამ სასაფლაოს ეკლესიაში დანიშნულია

საჯარო ვაჭრობით გაცემა:

საფლავების გაჭრისა, სასაფლაოს დაცვისა და სხვა.

ვაჭრობის დროს საწინდრათ საჭიროა 300 მან.

დაწვრილებით პირობების გაცნობა შეიძლება ბ. იაკობ გ. ჩიმაკაძესთან სახაზინო პალატაში.

საქციონერო საზოგადოება ,,ს.-პეტერბურგის ქიმიური ლაბორატორია“

იზმაილოვის პროსპ.. № 27.

პარიზი 1900 ოქროს მედლები ნიჟნ. ნოვგ. 1886.

გლიცერინი ჰელურ

საშუალება მზე-დაკრული ფერის, ჭორფლის, სიწითლისა და მუწუკების გასაქრობათ.

საზოგადოება „ს.-პეტერბურგის ქიმიური ლაბორატორია“ სიყალბის მრავალჯერ განმეორების გამო. სთხოვს საზოგადოებას განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციოს ფირმის სახელწოდებას: „ს. პეტერბურგის ქიმიური ლაბორატორია“ და ფირმის ნიშანს: იმპერატორი პეტრე დიდის ძეგლს სენატის მოედანზე ს. პეტერბურგში. იყიდება ამიერ კავკასიის ყველა აფთიაქის მაღაზიასა და აფთიაქში.

ახალი უვნებელი საშვალება რძე პირსახისათვის ,,ბ ე ტ ტ ი“

ფარმ. ს. ს. ნადარეიშვილის.

არბილებს და ასუფთავებს სახეს; სპობს სრულებით ფერმჭამლებს; გადაყავს ნამზეური და ასწორებს პირის ნაოჭებს. ვურჩევ აგრეთვე მამაკაცებს, ვინც პირს ხშირათ იპარსავს და ექერცლებათ სახე. მოითხოვეთ ყველა აფთიაქში და აფთიაქის მაღაზიაში. უმთავრესი საწყობი ქ. თფილისში, ლიბიხის აფთიაქი, ს. ს. ნადარეიშვილი. ფასი ერთი მანეთი. აფთიაქებსა და აფთიაქის მაღაზიებს სალავათო.

№ 11.